

MASARYKOVA UNIVERZITA
PRÁVNICKÁ FAKULTA

Trestní právo hmotné - zvláštní část

podzim 2017

Hlavy VIII. - XIII. zvláštní části
trestního zákoníku

Struktura výkladu jednotlivých hlav

- Obecné výklady
 - objekt, obecná charakteristika
- Přehled trestných činů v příslušné hlavě
 - výčet a bližší členění
 - bližší výklad k vybraným TČ
- Četnost trestných činů v příslušné hlavě
 - policejní a justiční statistiky, zdroje:
 - <http://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2016.aspx>
 - <http://cslav.justice.cz/InfoData/statisticke-rocenky.html>

Hlava VIII. - trestné činy proti životnímu prostředí

- **Objektem je zájem na ochraně životního prostředí**
 - obecně i jeho jednotlivých složek (atmosféra, hydrosféra, pedosféra, biosféra atd.)
- **Čl. 35 Listiny základních práv a svobod**
 - (1) Každý má právo na příznivé životní prostředí.
 - (2) Každý má právo na včasné a úplné informace o stavu životního prostředí a přírodních zdrojů.
 - (3) Při výkonu svých práv nikdo nesmí ohrožovat ani poškozovat životní prostředí, přírodní zdroje, druhové bohatství přírody a kulturní památky nad míru stanovenou zákonem.
- antropocentrický přístup - chrání se jako životní prostředí člověka, ne samo o sobě
- **právnícké osoby mohou být trestně odpovědné za všechny trestné činy podle hlavy VIII. zvl. části TZk**

Hlava VIII. - trestné činy proti životnímu prostředí

- Do roku 1990 žádný specifický trestný čin
 - sporadicky některé případy postihovány jako obecné ohrožení
- Po roce 1990 postupně zaváděny
 - např. § 181a a § 181b zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon
 - šlo o obecně formulované skutkové podstaty úmyslného (§ 181a) a nedbalostního (§ 181b) poškození složek životního prostředí
 - postupně přibývaly i některé další trestné činy, např. pytláctví
- Až s přijetím TZk samostatná hlava
 - do přijetí TZk součást trestných činů obecně nebezpečných

Struktura hlavy VIII. TZk a přehled TČ I.

- celkem 16 trestných činů, hlava se vnitřně nedělí
 - 2 obecně formulované trestné činy (§ 293 a § 294) + 14 chránících konkrétní složky
- § 293 - Poškození a ohrožení životního prostředí
- § 294 - Poškození a ohrožení životního prostředí z nedbalosti
- § 294a - Poškození vodního zdroje
- § 295 - Poškození lesa
- § 297 - Neoprávněné vypuštění znečišťujících látek
- § 298 - Neoprávněné nakládání s odpady
- § 298a - Neoprávněná výroba a jiné nakládání s látkami poškozujícími ozonovou vrstvu
- **§ 299 - Neoprávněné nakládání s chráněnými volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami**
- § 300 - Neoprávněné nakládání s chráněnými volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami z nedbalosti
- § 301 - Poškození chráněných částí přírody

§ 299 Neoprávněné nakládání s chráněnými volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami

- zvláště chráněný druh živočicha, rostliny nebo exemplář chráněného druhu - trestné, jestliže byl čin spáchán více než na 25-ti kusech
- jedinec silně nebo kriticky ohroženého druhu živočicha, rostliny nebo exemplář druhu přímo ohroženého vyhubením či vyhynutím - stačí jediný kus
- zvláště chráněný druh - § 48 odst. 2 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny
 - kriticky ohrožené
 - silně ohrožené
 - ohrožené
- exemplář chráněného druhu - chráněn mezinárodním [tzv. CITES (572/1992 Sb.)] a uniijním právem

Struktura hlavy VIII. TZk a přehled TČ II.

- § 302 - Týrání zvířat
- § 303 - Zanedbání péče o zvíře z nedbalosti
- § 304 - Pytláctví
- § 305 - Neoprávněná výroba, držení a jiné nakládání s léčivy a jinými látkami ovlivňujícími užitek hospodářských zvířat
- § 306 - Šíření nakažlivé nemoci zvířat
- § 307 - Šíření nakažlivé nemoci a škůdce užitkových rostlin

§ 302 Týrání zvířat

- Alternativní podmínky
 - zvlášt' surový nebo trýznivý způsob
- nebo
- surový nebo trýznivý způsob veřejně či na místě veřejnosti přístupném
- Zvířetem se pro účely TZk rozumí obratlovci
- Zvíře je dle TZk chráněno obdobně jako věc, ustanovení § 494 NOZ se v trestním právu nepoužije
 - týrat zvíře surovým nebo trýznivým způsobem na místě veřejnosti nepřístupném není TČ
 - srov. však § 2 odst. 1 zákona č. 246/1992 Sb., o ochraně zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů - plošný zákaz týrání, pokuta až do 500.000,- Kč

§ 304 Pytláctví

- Hodnota nikoliv nepatrná - alespoň 5.000,- Kč
- Dvě základní alternativní skutkové podstaty
 - neoprávněný lov
- nebo**
- ukrytí, převedení, přechovávání
 - jednání legalizační povahy - v zásadě odpovídá TČ podílnictví (souběh vyloučen)
- Neoprávněný lov
 - lov zvěře - v rozporu se zákonem č. 449/2001 Sb., o myslivosti, ve znění pozdějších předpisů
 - lov ryb - v rozporu se zákonem č. 99/2004, o rybářství, ve znění pozdějších předpisů

Četnost TČ dle hlavy VIII. TZk - r. 2014

- v policejních statistikách nesledovány jako samostatná kategorie
 - celkem 90 zjištěných případů týrání zvířat, stíháno celkem 40 osob
 - celkem 94 zjištěných případů pytláctví a zbývajících majetkových trestných činů, stíháno celkem 17 osob

- registrované počty TČ dle hlavy VIII. dle statistik MS:
 - státní zastupitelství: celkem 131 TČ
 - 50 TČ neoprávněného nakládání s chráněnými volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami
 - 29 TČ týrání zvířat
 - 21 TČ pytláctví
 - soudy: celkem 94 TČ
 - 21 TČ neoprávněného nakládání s chráněnými...
 - 41 TČ týrání zvířat
 - 24 TČ pytláctví

Hlava IX. - trestné činy proti České republice, cizímu státu a mezinárodní org.

- **Objektem je zájem na zachování územní celistvosti, ústavního zřízení, politického režimu, svrchovanosti a obranyschopnosti ČR, jakož i cizích států či MO**
 - chrání se sama existence ČR (příp. i cizího státu a MO) a základů jejího ústavního zřízení (nedělitelnost území, demokratické zřízení, atd.)
 - trestněprávní ochrana se zde poskytuje zejména hlavě první Listiny a Ústavě
- **právnícké osoby nemohou být trestně odpovědné za trestné činy vlastizrady, zneužití zastupování cizího státu a MO, spolupráce s nepřítelem, válečné zrady a služby v ozbrojených silách cizího státu**
 - za ostatní TČ dle hlavy IX. být trestně odpovědné mohou (aktuální to může být např. u trestných činů teroristických)

Struktura hlavy IX. TZk

- celkem 17 trestných činů, 3 díly
- Díl 1 - trestné činy proti základům České republiky, cizího státu a mezinárodní organizace
 - chrání samu podstatu - územní celistvost, ústavní zřízení a obranyschopnost
 - spadá sem většina teroristických trestných činů
- Díl 2 - trestné činy proti bezpečnosti České republiky, cizího státu a mezinárodní organizace
 - ochrana utajovaných informací
- Díl 3 - trestné činy proti obraně státu
 - ochrana obranyschopnosti mimo ozbrojené síly (tam hlava XII.)

Trestné činy proti základům ČR, cizího státu a mezinárodní organizace

- § 309 - Vlastizrada
- § 310 - Rozvracení republiky
- § 311 - **Teroristický útok**
- § 312 - Teror
- § 312a - Účast na teroristické skupině
- § 312d - Financování terorismu
- § 312e - Podpora a propagace terorismu
- § 312f - Vyhrožování teroristickým trestným činem
- § 314 - Sabotáž
- § 315 - Zneužití zastupování státu a mezinárodní organizace

§ 311 - Teroristický útok

- Kombinace specifického úmyslu a jedné z taxativně vymezených modalit jednání
- specifický úmysl:
 - poškodit základy státu či MO, jeho hospodářství či sociální struktury nebo
 - závažným způsobem zastrašit obyvatelstvo
 - nebo „vydírání“ orgánu veřejné moci či MO
- modality jednání:
 - útok proti jednotlivcům, braní rukojmí
 - útok proti energetické síti či infrastruktuře
 - únos či jiné ohrožení provozu dopravních prostředků
 - výroba a jiné nakládání se zbraněmi a nebezpečnými látkami
 - vyvolání obecného nebezpečí

Trestné činy proti bezpečnosti ČR, cizího státu a mezinárodní organizace

- § 316 - Vyzvědačství
- § 317 - **Ohrožení utajované informace**
- § 318 - Ohrožení utajované informace z nedbalosti

Ohrožení utajované informace

■ Utajované informace

- zákon č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti, ve znění pozdějších předpisů
- 4 stupně (vzestupně dle stupně ochrany) - **vyhrazené, důvěrné, tajné a přísně tajné**

■ úmyslná varianta (§ 317)

- vyzvídání či sbírání utajované informace **ve specifickém úmyslu** vyzradit ji nepovolané osobě
- **dokonáno již vyzvídáním či sběrem**, informace nemusí být ani získána, ani vyzrazena

nebo

- **úmyslné vyzrazení** takové informace nepovolané osobě
- **jakákoliv utajovaná informace**

■ nedbalostní varianta (§ 318)

- musí **dojít k vyzrazení** a musí jít o informace přinejmenším se stupněm **tajné**

Trestné činy proti obraně státu

- § 319 - Spolupráce s nepřítelem
- § 320 - Válečná zrada
- § 321 - Služba v cizích ozbrojených silách
- § 322 - Porušení osobní a věcné povinnosti pro obranu státu

Četnost TČ dle hlavy IX. TZk - r. 2014

- v policejních statistikách nesledovány jako samostatná kategorie
 - celkem 0 TČ „proti ústavnímu zřízení“
- registrované počty TČ dle hlavy VIII. dle statistik MS:
 - státní zastupitelství: celkem 4 TČ
 - 4 TČ ohrožování utajované informace
 - soudy: celkem 2 TČ
 - 1 TČ teroristického útoku (uložen TOS s PO)
 - 1 TČ ohrožování utajované informace

Hlava X. - trestné činy proti pořádku ve věcech veřejných

- **Objektem je zájem na řádném fungování veřejné moci a bezproblémovém soužití lidí a fungování veřejného prostoru**
 - nechrání se již sama existence veřejné moci (tu chrání hlava IX.), ale její řádný chod, a to jak proti rušením „zevnitř“, tak „zvenčí“
 - ochrana soužití lidí se zde poskytuje proti útokům, které primárně nesměřují proti fyzické integritě jednotlivce (tu chrání hlava I.), ale proti jiným jeho aspektům (trestné činy z nenávisti, stalking atd.)
 - ochrana fungování veřejného prostoru se poskytuje zejména před panikou (šíření poplašné zprávy) a pohoršení (výtržnictví, hanobení ostatků)
- **právnícké osoby nemohou být trestně odpovědné za trestné činy osvobození vězně, násilného překročení státní hranice, vzpoury vězňů, nebezpečného pronásledování a opilství**

Hlava X. - trestné činy proti pořádku ve věcech veřejných

- **Objektem je zájem na řádném fungování veřejné moci a bezproblémovém soužití lidí a fungování veřejného prostoru**
 - nechrání se již sama existence veřejné moci (tu chrání hlava IX.), ale její řádný chod, a to jak proti rušením „zevnitř“, tak „zvenčí“
 - ochrana soužití lidí se zde poskytuje proti útokům, které primárně nesměřují proti fyzické integritě jednotlivce (tu chrání hlava I.), ale proti jiným jeho aspektům (trestné činy z nenávisti, stalking atd.)
 - ochrana fungování veřejného prostoru se poskytuje zejména před panikou (šíření poplašné zprávy) a pohoršení (výtržnictví, hanobení ostatků)
- **právnícké osoby nemohou být trestně odpovědné za trestné činy osvobození vězně, násilného překročení státní hranice, vzpoury vězňů, nebezpečného pronásledování a opilství**

Struktura hlavy X. TZk I.

- celkem 42 trestných činů, 8 dílů
- Díl 1 - trestné činy proti výkonu pravomoci orgánu veřejné moci a úřední osoby
 - ochrana řádného výkonu veřejné moci před narušením „zvenčí“
- Díl 2 - trestné činy úředních osob
 - ochrana řádného výkonu veřejné moci před narušením „zevnitř“
- Díl 3 - úplatkářství
 - ochrana před korupcí
 - širší dosah - nechrání se pouze řádný výkon veřejné moci, ale tzv. obstarávání věcí obecného zájmu - spadá sem např. i podnikání, zdravotnictví, sport atd.

Struktura hlavy X. TZk II.

- Díl 4 - jiná rušení činnosti orgánu veřejné moci
 - zvláštní případy, nemusí obsahovat prvek násilí či nátlaku na orgán veřejné moci či úřední osobu
- Díl 5 - trestné činy narušující soužití lidí
 - TČ proti jednotlivci či skupině, nesměřující primárně proti zdraví
- Díl 6 - jiná rušení veřejného pořádku
 - ochrana klidného průběhu veřejného života
- Díl 7 - organizovaná zločinecká skupina
 - postih organizovaného zločinu neteroristického charakteru
- Díl 8 - některé další formy trestné součinnosti
 - zvláštní formy trestné součinnosti (doplnění § 24 TZk) - některá z podmínek obecné účasti chybí (např. nadržování - až po činu)

Trestné činy proti výkonu pravomoci orgánu veřejné moci a úřední osoby

- **§ 323 - Násilí proti orgánu veřejné moci**
- **§ 324 - Vyhrožování s cílem působit na orgán veřejné moci**
- **§ 325 - Násilí proti úřední osobě**
- **§ 326 - Vyhrožování s cílem působit na úřední osobu**
- **§ 328 - Přisvojení pravomoci úřadu**

Trestné činy úředních osob

- **§ 329 - Zneužití pravomoci úřední osoby**
- **§ 330 - Maření úkolu úřední osoby z nedbalosti**

Díl 1 a 2 - obecné výklady

- **Orgán veřejné moci** - kterýkoliv orgán, který na základě zákona a v jeho mezích autoritativně rozhoduje o právech a povinnostech jiných subjektů
 - Parlament ČR, ústřední orgány státní správy (ministerstva, Český statistický úřad atd.), soudy, státní zastupitelství, obecní úřady, inspekční orgány (ČOI, ČŠI, ČIŽP atd.), tzv. dekoncentrované orgány veřejné správy (Celní správa ČR, Finanční správa ČR, Český báňský úřad atd.)

Díl 1 a 2 - obecné výklady

- **Úřední osoba - § 127 TZk**
- **soudce, státní zástupce,**
- **prezident České republiky, člen Parlamentu České republiky, člen vlády České republiky nebo jiná osoba zastávající funkci v jiném orgánu veřejné moci,**
- **člen zastupitelstva nebo odpovědný úředník územní samosprávy, orgánu státní správy nebo jiného orgánu veřejné moci,**
- **příslušník ozbrojených sil nebo bezpečnostního sboru nebo strážník obecní policie,**
- **soudní exekutor při výkonu exekuční činnosti a při činnostech vykonávaných z pověření soudu nebo státního zástupce,**
- **notář při provádění úkonů v řízení o dědictví jako soudní komisař,**
- **finanční arbitr a jeho zástupce,**
- ***i)* fyzická osoba, která byla ustanovena lesní stráží, stráží přírody, mysliveckou stráží nebo rybářskou stráží,**
- **pokud plní úkoly státu nebo společnosti a používá při tom svěřené pravomoci pro plnění těchto úkolů.**

Úplatkářství

- § 331 - Přijetí úplatku
- § 332 - Podplacení
- § 333 - Nepřímé úplatkářství
- Úplatek - neoprávněná výhoda spočívající v přímém majetkovém obohacení nebo jiném zvýhodnění, které se dostává nebo má dostat uplácené osobě nebo s jejím souhlasem jiné osobě, a na kterou není nárok
 - může mít majetkovou podobu hmotnou (peníze, šperky) i nehmotnou (zjednání lukrativní zakázky, protislužba), ale i podobu nemajetkovou (přijetí ke studiu, sexuální protislužba atd.)

Úplatkářství

- trestný čin je dokonán již nabídnutím/přijetím (či vyžádáním atd.) úplatku, je lhostejno, zda uplácený splnil, co slíbil
- úplatek může být nabídnut i jiné osobě, než která má konat (či naopak nekonat), může ho nabízet i jiná osoba, než která má mít z takového konání či nekonání prospěch
- úplatek nemusí směřovat k ničemu protiprávnímu
 - i úplatek, aby uplácená osoba např. vykonala svoji pravomoc přesně v souladu s právním řádem, je stále úplatkem
- není zde účinná lítost, srov. však § 159c a násl. trestního řádu o dočasném odložení trestního stíhání
 - fakticky beztrestnost pro toho, kdo úplatek slíbil a pak to nahlásil, splnil-li všechny podmínky

Jiná rušení činnosti orgánů veřejné moci I.

- § 335 - Zasahování do nezávislosti soudu
- § 336 - Pohrdání soudem
- **§ 337 - Maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání**
- § 338 - Osvobození vězně
- § 339 - Násilné překročení státní hranice
- § 340 - Organizování a umožnění nedovoleného překročení státní hranice
- § 341 - Napomáhání k neoprávněnému pobytu na území republiky
- § 342 - Neoprávněné zaměstnávání cizinců
- § 343 - Porušení předpisů o mezinárodních letech

§ 337 odst. 1 - Maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání

- **Maření** - jednání směřující k úplnému znemožnění
 - K dokonání stačí už toto jednání, nevyžaduje se zmaření
- **Podstatné ztížení** - jednání směřující k tomu, aby výkonu úředního rozhodnutí či vykázání bylo možno dosáhnout jen s vynaložením zvláštního úsilí či prostředků
- **Taxativní výčet jednání pachatele**
 - v zásadě jednání, směřující proti rozhodnutí, jímž pachateli byl uložen trest v trestním řízení či některé druhy správních sankcí
 - platí jen pro některé tresty (ne např. peněžitý, obecně prospěšné práce atd.)

§ 337 odst. 2 - Maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání

- **Závažné nebo opakované jednání**
- **Vykázání** - dle § 44 a násl. zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů
 - prostředek okamžité ochrany před domácím násilím
- **Předběžné opatření soudu**
 - domácí násilí - § 400 a násl. zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů
 - pronásledování, zastrašování atd. cizí osobou - § 76 odst. 1 písm. e) o.s.ř.
 - § 88e a § 88d trestního řádu?
 - § 88o-> dle komentáře Wolters Kluwer nikoliv
 - návaznost na vykázání - možné by to být mělo

§ 337 odst. 4 - Maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání

- **Privilegovaná skutková podstata**
- **Maření výkonu rozhodnutí nebo dohody o výchově nezletilého dítěte včetně styku s ním**
- **Předchozí bezvýsledné použití opatření ve vykonávacím řízení civilním**
 - § 500 a násl. z. z. ř. s. -> pokuta, odnětí dítěte
 - projev trestního práva jako **ultima ratio**
- **Závažné jednání za účelem zmaření výkonu rozhodnutí jiného orgánu veřejné moci týkajícího se výchovy nezletilých dětí**
 - týká se zejména sociálně-právní ochrany dětí
 - např. § 47b odst. 2 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí

Jiná rušení činnosti orgánů veřejné moci II.

- § 344 - Vzpouora vězňů
- § 345 - Křivé obvinění
- § 346 - Křivá výpověď a nepravdivý znalecký posudek
- § 347 - Křivé tlumočení
- § 348 - Padělání a pozměnění veřejné listiny
- § 349 - Nedovolená výroba a držení pečetidla státní pečeti a úředního razítka
- § 350 - Padělání a vystavení nepravdivé lékařské zprávy, posudku a nálezu
- § 351 - Maření přípravy a průběhu voleb a referenda

Trestné činy narušující soužití lidí

- § 352 - Násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci
- **§ 353 - Nebezpečné vyhrožování**
- § 354 - Nebezpečné pronásledování
- § 355 - Hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny osob
- § 356 - Podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod

§ 353 - Nebezpečné vyhrožování

- **Výhružka usmrcením, těžkou újmou na zdraví či jinou těžkou újmou**
 - **těžká újma na zdraví** - § 122 odst. 2 TZk
 - **jiná těžká újma** - např. usmrcení či těžká újma na zdraví osoby blízké, sexuální útok, zveřejnění nepravdivých závažně difamujících informací
- **Způsobem, který může vzbudit důvodnou obavu**
 - nemusí ji skutečně i vzbudit
 - adresát výhružky se o ní ani nemusí dozvědět (např. nenajde výhružný dopis, neposlechne si vzkaz v hlasové schránce atd.)

Jiná rušení veřejného pořádku

- § 357 - Šíření poplašné zprávy
- § 358 - Výtržnictví
- § 359 - Hanobení lidských ostatků
- § 360 - Opilství

§ 358 - Výtržnictví

■ Veřejně

- § 117 TZk - obsahem tiskoviny nebo rozšiřovaného spisu, filmem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem, nebo před nejméně třemi osobami současně přítomnými.

■ Na místě veřejnosti přístupném

- místo, k němuž má přístup širší okruh lidí; nemusí však být přístupné neomezeně a všem (může se jednat i např. o veřejnou knihovnu, vyžadující ke vstupu prokázání průkazkou)

■ Hrubá neslušnost

- neurčitý pojem, při interpretaci nutno mít na paměti zásadu subsidiarity trestní represe
- např. verbální útok a plivnutí do tváře, svlékání na veřejnosti atd.

■ Výtržnost

- násilný či výhružný charakter

Organizovaná zločinecká skupina

- § 361 - Účast na organizované zločinecké skupině

Některé další formy trestné součinnosti

- § 364 - Podněcování k trestnému činu
- § 365 - Schvalování trestného činu
- § 366 - Nadržování
- § 367 - Nepřekažení trestného činu
- § 368 - Neoznámení trestného činu

Četnost TČ dle hlavy X. TZk - r. 2014

- v policejních statistikách nesledovány jako samostatná kategorie
 - celkem zjištěno 12 792 TČ maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání, obviněno celkem 10 152 osob
 - celkem zjištěno 11 158 TČ ohrožení pod vlivem návykové látky, obviněno celkem 10 399 osob
- registrované počty TČ dle hlavy X. dle statistik MS:
 - státní zastupitelství: celkem 25 171 TČ
 - 11 823 TČ maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání
 - 7569 TČ výtržnictví
 - 2149 TČ nebezpečného vyhrožování
 - soudy: celkem 22 047 TČ
 - 11219 TČ maření výkonu úředního rozhodnutí
 - 6439 TČ výtržnictví
 - 1404 TČ nebezpečného vyhrožování

Četnost trestných činů úředních osob a proti úředním osobám

- v policejních statistikách
 - 237 zjištěných TČ zneužití pravomoci úřední osoby (a TČ zneužití pravomoci veřejného činitele), stíháno 84
 - 791 zjištěný TČ násilí proti úřední osobě a orgánu veřejné moci, stíháno 649
 - 63 TČ přijetí úplatku, stíháno 42; 118 TČ podplácení, stíháno 83
- registrované počty TČ dle statistik MS:
 - státní zastupitelství:
 - 691 TČ násilí proti úřední osobě
 - 229 TČ zneužití pravomoci úřední osoby
 - 30 TČ přijetí úplatku, 189 TČ podplácení
 - soudy: celkem 22 047 TČ
 - 670 TČ násilí proti úřední osobě
 - 168 TČ zneužití pravomoci úřední osoby
 - 62 TČ přijetí úplatku, TČ 140 podplácení

Hlava XI. - trestné činy proti branné povinnosti

- **Objektem je zájem na zabezpečení personální složky bojeschopnosti ozbrojených sil**
 - nechrání se obranyschopnost sama (tu chrání hlava IX.) ani bojeschopnost ozbrojených sil sama (tu chrání hlava XII.)
 - ochrana se poskytuje zájmu na zajištění potřebného počtu příslušníků ozbrojených sil, a to at' již udržováním stávajícího stavu, tak i doplňování chybějících příslušníků při změně bezpečnostní situace
 - tato hlava nedopadá na vojáky, neboť každý voják již brannou povinnost splnil
 - tato hlava nedopadá na příslušníky bezpečnostních sborů
- **právnícké osoby nemohou být trestně odpovědné za žádný z trestných činů proti branné povinnosti**

Hlava XI. - obecné výklady

■ Branná povinnost

- zákon č. 585/2004 Sb., branný zákon, ve znění pozdějších předpisů
- **každý občan České republiky starší 18-ti let** (tj. zásadně ženy i muži)
- kdo má brannou povinnost a nevykonává vojenskou činnou službu, je voják v záloze

- Za stavu ohrožení státu či ve válečném stavu mimořádná služba
 - možnost povolát i vojáky v záloze do mimořádné služby
 - povolávací rozkaz, mobilizační vyhláška

- Mimo stav ohrožení státu nebo mimo válečná stav jen dobrovolné převzetí branné povinnosti

- žádost o povolání do služebního poměru vojáka z povolání
- žádost o zařazení do aktivní zálohy
- žádost o účast na vojenském cvičení

Struktura hlavy XI. TZk a výčet TČ

- celkem 6 trestných činů, hlava je jednotná
- § 369 - Maření způsobilosti k službě
- § 370 - Neplnění odvodní povinnosti
- § 371 - Obcházení branné povinnosti
- § 372 - Nenastoupení služby v ozbrojených silách
- § 373 - Nenastoupení mimořádné služby v ozbrojených silách
- § 374 - Nenastoupení mimořádné služby v ozbrojených silách z nedbalosti

Četnost TČ dle hlavy XI. TZk - r. 2014

- v policejních statistikách nesledovány jako samostatná kategorie
 - žádné bližší údaje nejsou dostupné
- registrované počty TČ dle hlavy XI. dle statistik MS:
 - státní zastupitelství: celkem 2 TČ
 - 2 TČ nenastoupení mimořádné služby v ozbrojených silách z nedbalosti
 - soudy: celkem 2 TČ
 - 1 TČ neplnění odvodní povinnosti
 - 1 TČ nenastoupení mimořádné služby v ozbrojených silách z nedbalosti

Hlava XII. - trestné činy vojenské

- **Objektem je zájem na zabezpečení bojeschopnosti ozbrojených sil**
 - bojeschopnost vyžaduje naplnění celé řady předpokladů, např. hierarchickou linii velení, zajištění subordinace, přísnou disciplinovanost, spolupráci a organizovanost příslušníků ozbrojených sil, materiální zabezpečení, psychickou připravenost atd.
 - hlava XII. působí dovnitř ozbrojených sil - nechrání osoby stojící vně před trestnými činy příslušníků ozbrojených sil, to je úlohou zejména hlav I., II., III. a V., ani civilní obyvatelstvo či příslušníky nepřátelských ozbrojených sil před nedodrčováním pravidel války a nakládáním s civilisty (to je úlohou hlavy XIII.)
- **právnícké osoby nemohou být trestně odpovědné za žádný z trestných činů vojenských**

Hlava XII. - obecné výklady

■ Ozbrojené síly jsou:

- Armáda ČR, Vojenská kancelář prezidenta republiky, Hradní stráž

■ Požadavek speciálního subjektu

- dle § 114 odst. 1 věta druhá TZk může pachatelem TČ dle hlavy XII. být pouze **voják**

■ **Vojákem** se rozumí (§ 114 odst. 4 TZk)

- voják v činné službě (vojenská činná služba -> § 1 zák. č. 585/2004 Sb., branný zákon, ve znění pozdějších předpisů
- voják mimo činnou službu, je-li ve služebním stejnokroji
- válečný zajatec
- příslušník bezpečnostního sboru u vybraných trestných činů [korespondují s § 399 TZk + 403 odst. 2 písm. c)]

■ Obdobě to platí pro vojenskou povinnost (§ 114 odst. 5 TZk)

Struktura hlavy XII. TZk I.

- celkem 24 trestných činů, 5 dílů
- Díl 1 - trestné činy proti vojenské podřízenosti a proti vojenské cti
 - ochrana principu subordinace a sounáležitosti mezi vojáky
- Díl 2 - trestné činy proti povinnosti konat vojenskou službu
 - ochrana akceschopnosti personálního substrátu ozbrojených sil
- Díl 3 - trestné činy proti povinnostem strážní, dozorčí nebo jiné služby
 - ochrana zvýšeného zájmu na řádném plnění určitých druhů služeb, které mají pro ozbrojené síly zásadní obranný význam

Struktura hlavy XII. TZk II.

- Díl 4 - trestné činy ohrožující bojeschopnost ozbrojených sil
 - ochrana disciplinárních, psychických i materiálních podmínek bojeschopnosti
- Díl 5 - trestné činy proti služebním povinnostem příslušníků bezpečnostních sborů
 - ochrana řádného plnění povinností bezpečnostních sborů, jejichž organizace a činnost jsou v některých aspektech srovnatelné s ozbrojenými silami
 - bezpečnostní sbory jsou: Policie ČR, Celní správa ČR, Vězeňská služba ČR (složkou je i justiční stráž), Generální inspekce bezpečnostních sborů, Bezpečnostní informační služba, Úřad pro zahraničních styky a informace (dohromady ozbrojené bezpečnostní sbory) + Hasičský záchranný sbor ČR
 - + § 399 - kromě TČ dle § 398 i TČ dle §§ 375, 376, 378-381, 389, 390

Trestné činy ohrožující bojeschopnost ozbrojených sil

- § 375 - Neuposlechnutí rozkazu
- § 376 - Neuposlechnutí rozkazu z nedbalosti
- § 377 - Zprotivení a donucení k porušení vojenské povinnosti
- § 378 - Urážka mezi vojáky
- § 379 - Urážka mezi vojáky násilím nebo pohrůžkou násilí
- § 380 - Urážka vojáka stejné hodnosti násilím nebo pohrůžkou násilí
- § 381 - Násilí vůči nadřízenému
- § 382 - Porušování práv a chráněných zájmů vojáků stejné hodnosti
- § 383 - Porušování práv a chráněných zájmů vojáků podřízených nebo s nižší hodností

Trestné činy proti povinnosti konat vojenskou službu

- § 384 - Vyhýbání se výkonu služby
- § 385 - Vyhýbání se výkonu služby z nedbalosti
- § 386 - Zběhnutí
- § 387 - Svémocné odloučení

Trestné činy proti povinnostem strážní, dozorčí nebo jiné služby

- § 388 - Vyhýbání se výkonu strážní, dozorčí nebo jiné služby
- § 389 - Porušení povinnosti strážní služby
- § 390 - Porušení povinnosti dozorčí nebo jiné služby
- § 391 - Porušení povinnosti služby při obraně vzdušného prostoru

Trestné činy ohrožující bojeschopnost ozbrojených sil

- § 392 - Ohrožování morálního stavu vojáků
- § 393 - Porušení služební povinnosti vojáka
- § 394 - Zbabělost před nepřítelem
- § 395 - Nesplnění bojového úkolu
- § 396 - Opuštění vojenského materiálu
- § 397 - Vydání vojáků a vojenského materiálu nepříteli

Trestné činy proti služebním povinnostem příslušníků bezpečnostních sborů

- § 398 - Porušení služební povinnosti příslušníka bezpečnostního sboru
- + § 399 - kromě TČ dle § 398 i TČ dle §§ 375, 376, 378-381, 389, 390

Četnost TČ dle hlavy XII. TZk - r. 2014

- v policejních statistikách sledovány samostatně „vojenské trestné činy“
 - celkem zjištěno 0 vojenských trestných činů
- registrované počty TČ dle hlavy XII. dle statistik MS:
 - státní zastupitelství: celkem 28 TČ
 - 9 TČ porušení povinnosti strážní služby
 - 7 TČ porušení povinnosti dozorčí nebo jiné služby
 - 4 TČ porušení služební povinnosti vojáka
 - soudy: celkem 17 TČ
 - 6 TČ porušení povinnosti dozorčí nebo jiné služby
 - 3 TČ urážky mezi vojáky
 - 3 TČ porušení povinnosti strážní služby

Hlava XIII. - trestné činy proti lidskosti, proti míru a válečné trestné činy

- **Objektem je zájem na ochraně dodržování základních univerzálních mezinárodněprávních závazků**
 - chrání se zde existence a zabezpečení podmínek rozvoje jednotlivců a jejich skupin zejména před jednáními, které jsou způsobilé je systematicky ohrozit (genocidium, apartheid), odmítání války jakožto prostředku k dosahování mocenských cílů a dodržování humanitárního válečného práva
 - tato hlava chrání celou řadu mezinárodněprávních závazků ČR
- **právnícké osoby nemohou být trestně odpovědné za trestný čin použití zakázaného bojového prostředku a nedovoleného vedení boje, za ostatní ano**

Hlava XIII. - obecná charakteristika

- většina trestných činů předpokládá zneužití veřejné moci či státní suverenity proti skupinám lidí či cizím státům
 - výjimky - §§ 403-405 - lze snadno spáchat „soukromě“
 - díl druhý sice předpokládá selhání či zneužití politické funkce či funkce v ozbrojených silách, většina jeho TČ však připadá v úvahu i při selhání jednotlivce (např. podněcování útočné války, porušení mezinárodních sankcí, válečná krutost)
- pojistka proti selhání státu jako celku - Římský statut
- § 7 - řada z těchto trestných činů je v univerzální jurisdikci
- § 35 a) - s výjimkou TČ dle §§ 403-405 všechny nepromlčitelné

Struktura hlavy XIII. TZk

- celkem 18 trestných činů, 3 díly

- Díl 1 - trestné činy proti lidskosti
 - ochrana bazálních východisek civilizovaného mezinárodního společenství, založeného na úctě k člověku a jeho rozmanitosti

- Díl 2 - trestné činy proti míru a válečné trestné činy
 - ochrana zákazu útočné války a pravidel mezinárodního humanitárního práva v oblasti vedení války

- Díl 3 - společné ustanovení
 - nezakotvuje žádný další trestný čin, ale stanoví trestní odpovědnost vojenského či jiného velitele, který vykonával svou pravomoc a kontrolu nad pachateli některých TČ dle hlavy XIII. a byť z nedbalosti takovému TČ nezabránil, nepřekazil jej či jej nepostihl
 - pokud by sám nařídil - odpovědnost jako organizátor, návodce či dokonce spolupachatel

Trestné činy proti lidskosti

- § 400 - Genocidium
- § 401 - Útok proti lidskosti
- § 402 - Apartheid a diskriminace skupiny lidí
- § 403 - Založení, podpora a propagace hnutí směřujícího k potlačení práv a svobod člověka
- § 404 - Projev sympatií k hnutí směřujícímu k potlačení práv a svobod člověka
- § 405 - Popírání, zpochybňování, schvalování a ospravedlňování genocidia

Trestné činy proti míru a válečné trestné činy

- § 405a - Agrese
- § 406 - Příprava útočné války
- § 407 - Podněcování útočné války
- § 409 - Styky ohrožující mír
- § 410 - Porušení mezinárodních sankcí
- § 411 - Použití zakázaného bojového prostředku a nedovolené vedení boje
- § 412 - Válečná krutost
- § 413 - Perzekuce obyvatelstva
- § 414 - Plenění v prostoru válečných operací
- § 415 - Zneužití mezinárodně uznávaných a státních znaků
- § 416 - Zneužití vlajky a příměří
- § 417 - Ublížení parlamentáři

Četnost TČ dle hlavy XIII. TZk - r. 2014

- v policejních statistikách sledovány samostatně „trestné činy válečné a proti míru“
 - celkem zjištěno 0 trestných činů válečných a proti míru
- registrované počty TČ dle hlavy XIII. dle statistik MS:
 - státní zastupitelství: celkem 104 TČ
 - 78 TČ projevu sympatií k hnutí směřujícímu k potlačení práv a svobod člověka
 - 21 TČ založení, podpory a propagace hnutí směřujícího k...
 - 5 TČ popírání, schvalování a ospravedlňování genocidia
 - soudy: celkem 70 TČ
 - 66 TČ projevu sympatií k hnutí směřujícímu k potlačení práv a svobod člověka
 - 2 TČ založení, podpory a propagace hnutí směřujícího k...
 - 2 TČ popírání, schvalování a ospravedlňování genocidia